

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÂRE nr. ____

din _____ 2022

Chișinău

**Pentru aprobarea proiectului de lege
cu privire la modificarea unor acte normative
(perfecționarea mecanismului de recuperare a
cheltuielilor pentru asistența juridică garantată de stat)**

Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului spre examinare proiectul de lege cu privire la modificarea unor acte normative (perfecționarea mecanismului de recuperare a cheltuielilor pentru asistența juridică garantată de stat).

Prim-ministru

NATALIA GAVRILIȚA

Contrasemnează:

Ministrul justiției

Sergiu Litvinenco

Ministrul finanțelor

Dumitru Budianschi

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA**LEGE****cu privire la modificarea unor acte normative
(perfecționarea mecanismului de recuperare a
cheltuielilor pentru asistența juridică garantată de stat)**

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Art. I. – Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2010, nr. 214-220, art. 704), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

1. La articolul 11, litera o) se abrogă.
2. La articolul 15 alineatul (2), litera h) se abrogă.

Art. II. – Articolul 23¹ din Legea nr. 198/2007 privind asistența juridică garantată de stat (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2007, nr. 157-160, art. 614), cu modificările ulterioare, va avea următorul cuprins:

„Articolul 23¹. Modalitatea de recuperare a cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat

(1) În cazurile prevăzute la art. 22 și 23, coordonatorul oficiului teritorial emite o decizie privind recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat, care:

a) se transmite destinatarului prin poștă cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire ori prin orice alt mijloc care să asigure confirmarea primirii acesteia (e-mail, telegramă, fax etc.); sau

b) se înmânează personal destinatarului sau altor persoane indicate la alin. (2).

(2) În cazul absenței destinatarului, decizia se înmânează unui membru adult al familiei lui, rudelor, afinilor acestuia sau unei persoane care locuiește cu destinatarul, pentru a fi transmisă acestuia. Persoana care a primit decizia este responsabilă de transmiterea sau de comunicarea ei neîntârziată destinatarului și răspunde pentru prejudiciile cauzate prin necomunicarea sau prin comunicarea tardivă a deciziei. Decizia se consideră înmănată destinatarului la data indicată în avizul de primire.

(3) Destinatarul sau persoana care a primit decizia pentru a fi transmisă acestuia, semnează și restituie avizul de primire. Refuzul de a primi decizia nu împiedică efectuarea acțiunilor ulterioare, prevăzute la alin. (4)-(6).

(4) În cazul în care comunicarea deciziei conform alin. (1)-(3) nu a fost posibilă, aceasta se comunică prin publicitate, care se efectuează prin afișarea concomitentă a anunțului, la sediul oficiului teritorial emitent și pe pagina web oficială a Consiliului Național, în care se menționează că a fost emisă decizia privind recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat pe numele destinatarului. Decizia se consideră a fi comunicată după expirarea a 15 zile de la data afișării anunțului.

(5) Persoana vizată în decizie achită suma cheltuielilor datorate în bugetul de stat și prezintă oficiului teritorial dovada achitării acesteia, în termen de 30 de zile de la data:

- a) indicată în avizul de primire;
- b) confirmării transmiterii deciziei;
- c) comunicării deciziei prin publicitate.

(6) După expirarea termenului prevăzut la alin. (5), suma cheltuielilor datorate în baza deciziei este scadentă și, în cazul în care nu a fost achitată benevol, se execută în conformitate cu procedura de executare a creanțelor bănești bazate pe dispoziții de drept public, aprobată de Guvern.

(7) Decizia prevăzută la alin. (1) poate fi contestată direct în instanța de judecată, conform Codului administrativ al Republicii Moldova nr. 116/2018.

Art. III. – (1) Prezenta lege intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(2) Prevederile prezentei legi se aplică deciziilor privind recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat în privința cărora nu a fost inițiată procedura de executare silită în conformitate cu Codul de executare al Republicii Moldova nr. 443/2004.

(3) Deciziile privind recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat, care nu au fost comunicate până la data intrării în vigoare a prezentei legi, se comunică conform prevederilor art. II.

Președintele Parlamentului

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege cu privire la modificarea unor acte normative
(*perfecționarea mecanismului de recuperare a cheltuielilor*
***pentru asistența juridică garantată de stat*)**

1. Denumirea autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului

Proiectul de lege cu privire la modificarea unor acte normative (*perfecționarea mecanismului de recuperare a cheltuielilor pentru asistența juridică garantată de stat*) a fost elaborat de Ministerul Justiției.

2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ și finalitățile urmărite

Proiectul urmărește realizarea acțiunii 1.4.4. c) din *Planul de acțiuni pentru implementarea Strategiei privind asigurarea independenței și integrității sectorului justiției pentru anii 2022-2025*, aprobat prin *Legea nr. 211/2021*, care prevede: „*Dezvoltarea și perfecționarea mecanismului de recuperare a cheltuielilor pentru asistența juridică garantată de stat.*”.

Inițiativa de modificare a cadrului normativ este determinată de faptul că actualul mecanism de recuperare a cheltuielilor, reglementat în *Legea nr. 198/2007 cu privire la asistența juridică garantată de stat*, este inefficient și lacunar. Or, acesta nu asigură valorificarea deplină a sumelor datorate de către beneficiarii serviciilor de asistență juridică, iar *cca 50%* din deciziile de recuperare rămân neexecutate, fiind prejudiciat bugetul public național.

Această stare este determinată, în principal, de faptul că decizia executorie a coordonatorului oficiului teritorial, privind recuperarea cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat, este executată silit în conformitate cu prevederile *Codului de executare*.

O astfel de modalitate a executării silite a deciziilor de recuperare este deficientă, deoarece titlul III capitolul VIII din *Codul de executare* impune limite stricte în materia modalității de valorificare a obiectului executării silite. Iar articolele 89 și 110 din *Codul de executare* instituie interdicția urmăririi unui șir foarte larg de bunuri și venituri – fiind exceptate de la executarea silită a datoriilor pentru serviciile de asistență juridică.

Aspectul dat reprezintă o lacună esențială. Or, în majoritatea cazurilor, solicitanții care beneficiază de asistență juridică garantată de stat dispun de resurse financiare reduse. Astfel, din cauza particularităților financiar-economice limitate, majoritatea bunurilor și veniturilor de care aceștia dispun nu pot fi urmărite în vederea executării datoriilor la bugetul de stat.

Mai mult ca atât, în conformitate cu pct. 10 din *Regulamentul privind metodologia de calcul al venitului în scopul acordării asistenței juridice calificate garantate de stat*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 1016/2008*, la calcularea venitului mediu lunar al solicitantului de asistență juridică sunt luate în considerație inclusiv și prestațiile sociale, precum: pensiile, alocațiile sociale, ajutorul de șomaj, compensațiile nominative, etc.

Astfel, în pofida faptului că la calcularea venitului minim al solicitanților de asistență juridică se iau în considerare majoritatea prestațiilor sociale – în cazul deciziilor de recuperare a cheltuielilor, majoritatea din aceste prestații sociale nu pot fi urmărite pentru valorificarea datoriilor beneficiarilor.

Adițional, se atestă faptul că executarea silită a deciziilor de către executorii judecătorești comportă cheltuieli suplimentare. Or, conform art. 37 alin. (8) din *Codul de executare*, pentru documentele executorii conform cărora calitatea de creditor o are statul, se achită în avans taxele de intentare și de arhivare a dosarului de executare, precum și spezele de executare. Iar, în contextul în care cca 50% din deciziile de recuperare nu sunt executate deplin, suntem în prezența unor prejudicii suplimentare a bugetului de stat.

Mai important, accentuăm că în cazul unei dispoziții de drept public – precum este decizia de recuperare a cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat – realizarea executării silită de către executorii judecătorești, conform *Codului de executare*, este improprie și în divergență cu prevederile *Codului administrativ*. Or, conform art. 175 alin. (1) din *Codul administrativ*, executarea creanțelor bănești bazate pe dispozițiile de drept public se realizează în conformitate cu cartea a doua, titlul VII, capitolul II din *Codul administrativ*. Iar, conform art. 175 alin. (2), competența de executare a acestei categorii de creanțe bănești îi revine Serviciului Fiscal de Stat, în conformitate cu prevederile titlului V capitolul 9 al *Codului fiscal*.

În vederea implementării eficiente a acestor prevederi din *Codul administrativ*, Guvernul a aprobat, prin *Hotărârea nr. 618/2019, Regulamentul privind procedura de executare a creanțelor bănești bazate pe dispoziții de drept public*.

Astfel, în vederea înlăturării numeroaselor deficiențe ale actualului mecanism de recuperare a cheltuielilor pentru acordarea asistenței juridice garantate de stat, prezentul proiect de lege urmărește ajustarea cadrului normativ relevant la prevederile *Codului administrativ* și adaptarea respectivei proceduri la cea privind executarea creanțelor bănești bazate pe dispoziții de drept public.

3. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi

Principala prevedere a proiectului constă în redacția nouă a art. 23¹ din *Legea nr. 198/2007 privind asistența juridică garantată de stat*, care va stipula expres că după expirarea termenului de 30 de zile de la data: (i) indicată în avizul de primire a deciziei, (ii) confirmării transmiterii deciziei, ori (iii) comunicării deciziei prin publicitate – prestația bănească datorată de către beneficiarul asistenței juridice garantate de stat devine scadentă și, în cazul în care nu a fost achitată benevol, se execută în conformitate cu procedura de executare a creanțelor bănești bazate pe dispoziții de drept public, aprobată de Guvern. În acest sens sunt relevante prevederile *Regulamentului privind procedura de executare a creanțelor bănești bazate pe dispoziții de drept public, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 618/2019*, care stabilește entitatea responsabilă de executarea creanțelor bănești bazate pe dispoziții de drept public (Serviciul Fiscal

de Stat), condițiile declanșării executării silită a creanțelor bănești, contul trezorerial în care sunt vărsate sumele creanțelor datorate, etc.

Adițional, pentru a asigura garanții efective pentru comunicarea deciziei, în cazul în care nu a fost posibilă notificarea acesteia prin poștă cu scrisoare recomandată și cu aviz de primire, sau prin alt mijloc care ar asigura confirmarea primirii acesteia (e-mail, telegramă, fax, etc.), se propune instituirea unor proceduri suplimentare de comunicare a deciziei de recuperare – similare cu procedurile de notificare ale actelor Serviciului Fiscal de Stat, reglementate la art. 129¹ din *Codul fiscal*. Or, actualmente, art. 23¹ din *Legea nr. 198/2007* nu prevede proceduri adiționale de notificare a deciziei, în cazul în care modalitatea primară de comunicare nu a fost posibilă de realizat.

În fine, pornind de la faptul că mecanismul actual de recuperare generează prejudicii continue bugetului public național, se propune ca prezenta lege să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova. Or, art. 56 alin. (3) din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative* prevede următoarele: „(3) *Intrarea în vigoare a actelor normative poate fi stabilită pentru o altă dată doar în cazul în care se urmărește protecția drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, realizarea angajamentelor internaționale ale Republicii Moldova, conformarea cadrului normativ hotărârilor Curții Constituționale, eliminarea unor lacune din legislație sau contradicții între actele normative ori dacă există alte circumstanțe obiective.*”.

4. Fundamentarea economico-financiară

Pentru ultimii 3 ani se atestă o creștere a numărului deciziilor de recuperare emise de oficiile teritoriale ale Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat:

- în 2019 – 13 decizii de recuperare (pentru suma de 6 850 lei);
- în 2020 – 58 decizii de recuperare (pentru suma de 72 030 lei);
- în 2021 – 157 decizii de recuperare (pentru suma de 246 745 lei).

Astfel, în total, pentru perioada anilor 2019-2021, urma să fie recuperată suma de 325 625 lei, în baza a 228 decizii.

Însă, datorită deficiențelor descrise în compartimentul nr. 2 al prezentei note informative – a fost posibilă executarea doar a 119 decizii (52.1%) și fiind recuperată doar suma de 159 855 lei (49%):

- în 2019 – 12 decizii executate (6 060 lei recuperați);
- în 2020 – 30 decizii executate (38 640 lei recuperați);
- în 2021 – 77 decizii executate (115 155 lei recuperați).

Astfel, doar 52.1% din deciziile emise de oficiile teritoriale sunt executate, și doar 49% din cheltuielile suportate sunt recuperate.

Prin urmare, odată cu implementarea modificărilor propuse în prezentul proiect, numărul deciziilor executate, precum și sumele efectiv recuperate se vor dubla. Acest fapt va determina valorificarea efectivă a cheltuielilor acordate pentru serviciile de asistență juridică garantată de stat, precum și va preveni prejudicierea continuă a bugetului public național.

5. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare

Proiectul de lege nu implică modificarea ulterioară a altor acte normative.

6. Avizarea și consultarea publică a proiectului

În scopul respectării prevederilor *Legii nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, proiectul este plasat pe pagina web oficială a Ministerului Justiției www.justice.gov.md, compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Proiecte de acte normative remise spre coordonare*.

De asemenea, conform prevederilor art. 20 al *Legii nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, elaborarea prezentului proiect de lege a fost demarată odată cu publicarea pe pagina web oficială a Ministerului Justiției la compartimentul *Transparența decizională*, directoriul *Anunțuri privind inițierea elaborării actelor normative*, a anunțului de inițiere a procesului de elaborare.

În temeiul art. 32 din *Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative*, proiectul a fost supus avizării și consultării publice, fiind recepționate avizele din partea oficiului teritorial Chișinău și a aparatului administrativ al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Ministerului Finanțelor, Ministerului Afacerilor Interne, Uniunii Avocaților din Republica Moldova, Uniunii Naționale a Executorilor Judecătorești.

Obiecțiile și propunerile (recomandările) autorităților menționate *supra* au fost incluse și comentate în cadrul tabelului de sinteză atașat la proiect.

7. Constatările expertizei anticorupție

În privința proiectului a fost efectuată expertiza anticorupție nr. ELO22/8221 din 21 septembrie 2022.

Expertiza a constatat că proiectul respectă rigorile de transparență impuse de *Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional*, autorul a asigurat informarea publicului despre inițierea elaborării proiectului de decizie, precum și consultarea publică a acestuia.

Prevederile proiectului corespund scopului declarat de către autor în nota informativă și acesta este în conformitate cu interesul public.

În normele formulate prin proiectul supus expertizei anticorupție n-au fost identificați careva factori și riscuri de corupție.

Ministru

Sergiu LITVINENCO